

Plantania

(Zabawa terenowa)

Wprowadzenie

Wyobraź sobie, że mieszkasz w regionie Szwajcarii Marchijskiej pośród wspólnoty, która pragnie być samowystarczalna. Wasza wspólnota chce pozostać wegańska i być niezależną od producentów żywności, jak np. Monsanto.

Dlatego też wspólnota zdecydowała się, by odżywiać się wyłącznie za pomocą dzikich roślin, a także używać ich do wytwarzania lekarstw.

Ponieważ jednak w naturze do dyspozycji mamy tylko ograniczoną ilość dzikich roślin, wspólnota, obok zbierania, może również samodzielnie zakładać grządki, a w efekcie potem zbierać plony w regularnych odstępach.

Cel zabawy

Celem zabawy jest wytworzenie w obrębie swojej wspólnoty możliwie jak największej ilości produktów z dzikich roślin. Aby uzyskać te produkty, potrzebna będzie określona liczba konkretnych roślin (zobacz wykaz produktów). Każdy z wytworzonych produktów otrzymuje określoną liczbę punktów (w zależności od stopnia trudności, zobacz wykaz). Ta z grup (wspólnota), która podczas trwania zabawy zbierze największą ilość punktów – wygrywa.

I tutaj rodzi się pytanie: Jak zdobyć te dzikie rośliny (pokazać grupie kartę rośliny!)?

Istnieją dwie możliwości, by otrzymać roślinę. Po pierwsze: Na całym terenie, przeznaczonym do zabawy, „rozsiano” ok. 500 tzw. kart roślinnych. Karty te można zbierać przez cały czas trwania zabawy. Po drugie: Każda ze wspólnot posiada grządkę, na której wiosną sadzić można rośliny i w ten sposób je pomnażać.

Opis terenu:

Przeprowadzenie zabawy:

Pory roku / Czas zabawy

W tej zabawie ważnym jest, by zwracać uwagę na aktualnie panującą (ogłoszoną) porę roku. Ponieważ poszczególne produkty wykonać można tylko o określonej porze roku, na wykazie produktów znajdziecie możliwe okresy produkcji, oznaczone rzymskimi cyframi. I tak: I= Zima, II=Wiosna, III-Lato, IV- Jesień.

Na wykazie produktów (przykład: sałatka z dzikich ziół) znajdziecie następujące oznaczenia, dotyczące wytworzenia roślinnego produktu: II, III, IV. Zgodnie z tym, sałatkę wykonać można tylko wiosną, latem i jesienią.

Zabawa zaczyna się zimą. Pierwszą zimę uczestnicy zabawy powinni wykorzystać na urządzenie swojego wspólnotowego Banku nasion (zobacz poniżej), zapoznać się w Bibliotece z informacjami na temat roślin (np. gdzie te rośliny występują = gdzie można je znaleźć, korzystając z wyznaczonego terenu zabawy), a następnie poszukać roślin (kart) w terenie.

Pierwsza zima trwa 20 minut. Po tym, w cyklach po 15 minut, następować będą po sobie kolejne pory roku.

Aktualną porę roku sprawdzić można na Targowisku (kolory kalendarza: **zima (biały), wiosna (zielony), lato (żółty), jesień (czerwony)**). Zmianę pory roku zwiastować będzie umówiony

sygnał. W ten sposób zabawa toczyć się będzie przez symboliczne 2 lata i zakończy się zimą wraz z produkcją ostatnich zimowych przetworów.

Bank nasion

Z początkiem zabawy, czyli z nadejściem pierwszej zimy, każda ze wspólnot (grup) ma możliwość wybrania sobie w okolicy dogodnego miejsca na urządzenie swojego **Banku nasion**. Miejsce to oznaczone będzie kolorową tasiemką. Bank nasion musi być oddalony od Targowiska przynajmniej o 10 metrów, to znaczy poza bezpośrednim sąsiedztwem Trolleburg, czyli wiaty do grillowania. Wybrana baza (np. ława, stół, pieńek) służy przechowywaniu kart ze składnikami (rośliny) i produktami. Jednocześnie jest bezpiecznym miejscem pokoju, gdzie nie wolno dokonywać rabunków.

Karty surowców (= Karty roślin)

Jak już wspominaliśmy, na całym terenie rozłożyliśmy różne karty z dzikimi roślinami (wielkość ok. 7 x 4,5 cm), które możecie zbierać. Oznacza to, że każdy gracz, każda wspólnota zbiera te dzikie rośliny, by użyć ich bezpośrednio dla własnych produktów lub zasadzić je w grządce swojej wspólnoty, która znajduje się na Targowisku.

Podczas poszukiwania dzikich roślin, każdy gracz może mieć przy sobie najwyżej **6 kart z surowcami / dzikimi roślinami**. Gdyby któryś z graczy zauważył, iż inny gracz posiada przy sobie więcej, niż 6 kart, ma on prawo zarekwizować „oszustowi” tyle kart, ile mu brakuje, by samemu mieć ich 6. Przy czym to „Kontrolujący” decyduje, jaką kartę zabierze lub za jaką się zamieni. Jeśli więc gracz ma przy sobie 1-6 kart, może złożyć je tymczasowo w Banku nasion (tutaj można składować dowolną ilość kart) lub przynieść na Targowisko, gdzie użyje ich do wytworzenia produktu (zamiana na kartę produktu). Może też poprosić o zasadzenie rośliny na grządce swojej wspólnoty.

Także na kartach surowców/składników oznaczone są miesiące ich zbioru. To bardzo ważna informacja, która pozwala uczestnikom zabawy wiedzieć, kiedy mogą użyć karty rośliny lub karty składników do produkcji przetworów albo też zebrać plon z grządki.

I= Zima, II=Wiosna, III=Lato, IV= Jesień

Rabusie

Poza obrębem Targowiska oraz Banków nasion (promień ok. 10 metrów) mogą szwendać się rabusie, którzy będą próbowali ukraść składniki (**surowce, nie gotowe produkty!**).

Każdy z uczestników może w obrębie wyznaczonego terenu zabawy napaść innego gracza (z przeciwnej drużyny!), pod warunkiem, że obaj gracze będą w drodze **sami**. Jeśli jednak ktoś porusza się w towarzystwie innej osoby ze swojej wspólnoty, odstrasza to rabusią, który nie może w tym wypadku dokonać napadu.

Rabunek

Napad rabunkowy oznajmiany jest dotykiem i zawołaniem: „Ręce do góry, to jest napad!”

Rabunek może się udać tylko pod pewnymi warunkami. Wynik napadu rozstrzyga się poprzez następującą grę między rabusiem a ofiarą: Każdy z graczy zastanawia się w duchu, czy za

chwile przedstawi drzewo, pokrzywę, czy bobra. Wówczas na sygnał „Peng, Pang, Puf” obaj gracze równocześnie przedstawiają swoje moce (drzewo – szeroko rozpościera ręce na kształt korony; pokrzywa porusza wszystkimi palcami równocześnie; bóbr kłapie zębami).
Kto wygrywa?

Drzewo – Pokrzywa = drzewo wygrywa, ponieważ zacienia pokrzywę, a ona nie otrzymuje odpowiedniej ilości światła

Pokrzywa – Bóbr = wygrywa pokrzywa, bo parzy bobra

Bóbr – Drzewo = bóbr wygrywa, bo obgryza drzewo

Gracz, który wygrał tę potyczkę, otrzymuje od przegranego wszystkie posiadane właśnie surowce. Pamiętajmy jednak o zasadzie maksymalnie 6 kart, trzymanyh przez jednego gracza, poruszającego się „w trasie”. Tak więc nie zawsze wszystko będzie można zabrać przegranemu. Zwycięskiemu graczowi jednak przysługuje prawo wyboru surowców, które chce od drugiego otrzymać. Jeśli zaś rabuś nie posiada przy sobie **żadnych własnych surowców**, może **zabrać tylko 3 surowce**, jeśli zwyciężył. Jeśli ofiara nie będzie miała żadnych składników przy sobie, rabuś będzie musiał odejść z niczym.

Targowisko

Tutaj można załatwić wiele różnych spraw. Bezpośrednio przy Targowisku znajduje się **Biblioteka**, gdzie gracze w każdej chwili mogą zasięgnąć informacji na temat różnych roślin.

Na **Targowisku** można również handlować surowcami i gotowymi produktami.

I tak na przykład można wymienić **1 x alkohol, miód lub wosk** na 1 x sałatkę z dzikich ziół, sól ziołową lub herbatę. Poza tym na targowisku można „wytworzyć” wszystkie produkty. Jakie i kiedy - to zawarte jest w **Przeglądzie produktów**.

Każda wspólnota ma na Targowisku swoją symboliczną **grządkę** do dyspozycji, którą może obsiewać wszystkimi roślinami, **poza bluszczem**, lecz ... **tylko wiosną! (niemożliwe o innych porach roku)**.

Możliwości pomnażania plonów opisane zostaną szerzej w punkcie „Grządka”.

Kiedy w naszej zabawie zapanuje **zima**, na Targowisku będzie miała miejsce **giełda roślinna**, a to oznacza, że o tej porze roku wszyscy gracze mogą wymieniać się wzajemnie roślinami. Przy tym obowiązuje zasada wolnego rynku. Każdy może swobodnie ustalać cenę do wymiany roślin, np. 2 pokrzywy za 1 rzepak.

Grządka

Każdej ze wspólnot przysługuje na Targowisku jedna grządka. Można tu zasadzić maksymalnie 16 roślin (1 roślina na skrzyneczkę).

Można sadzić tylko wiosną. Bluszcz jest jedyną rośliną, której sadzić nie można.

Każda roślina, którą zasadzono na wiosnę, natychmiast zaczyna rosnać (+ 1 karta) i może być zebrana jeszcze tego samego roku podczas okresu zbiorów (zobacz: karta rośliny). Taki zbiór odbyć się może maksymalnie 2 x, potem roślina jest kompletnie zebrana i tym samym już nieobecna.

Następnego roku, wszystkie rośliny, które zostały posadzone pierwszej wiosny i nie zostały zebrane w roku minionego, zostają podwojone.

A to oznacza: Jeśli na wiosnę posadziliśmy roślinę, możemy ją zebrać tego samego roku podczas czasu zbioru, czyli pozostaje wciąż jedną rośliną, do której zimą otrzymacie kolejną ($1 \times 2 = 2$). Gdyby zasadzona wiosną roślina poprzez dobry przyrost stała się 2 roślinami ($1 + 1 = 2$), a w okresie zbiorów pozostawiono ją na grządce ($2 - 0 = 2$), liczba istniejących roślin podwoi się, tak że następnej wiosny na rabatce pojawią się już 4.

Poniższa tabela obrazuje to najlepiej:

Warianty	Wiosna	Lato	Jesień	Zima	Wiosna
1	Roślina jest zasadzana, rośnie i podwaja się	Czas zbiorów* => żadna roślina nie zostaje zebrana	Czas zbiorów* => 1 roślina zostaje zebrana	Rośliny są podwajane	2 rośliny do dyspozycji
2	Roślina jest zasadzana, rośnie i podwaja się	Czas zbiorów* => żadna roślina nie zostaje zebrana	Czas zbiorów* => żadna roślina nie zostaje zebrana	Rośliny są podwajane	4 rośliny do dyspozycji
3	Roślina jest zasadzana, rośnie i podwaja się	Czas zbiorów* => 1 roślina zostaje zebrana	Czas zbiorów* => 1 roślina zostaje zebrana	Zebrano maksymalną liczbę, tak że rośliny już nie ma na grządce	Brak roślin do dyspozycji

* Czas zbioru oznaczony jest na karcie rośliny za pomocą rzymskich cyfr

Żywokost i szczeń to rośliny, których **korzenie** zbierane są **zimą**, by wytworzyć z nich produkty. Dla roślin utrata korzeni oznacza ich koniec. Jednak żywokost posiada taką siłę życiową, że nawet na bazie uszkodzonych i niewielkich resztek korzeni – wybija nowa roślina. Tymczasem **szczeń może być pomnażana tylko od nasion**. Oznacza to, że przy okazaniu karty szczeni na Targowisku w porze letniej, uczestnik otrzymuje dodatkową **kartę „nasiona szczeni”**.

Rozmnażanie szczeni wygląda następująco: **Jeśli zasadzimy szczeń na wiosnę**, latem wytworzą się **nasiona**, które oznaczane są na grządce przez prowadzącego grę, na życzenie mogą być w każdej chwili **wydane**, w każdej chwili wywieszane.

Roślina rozmnaża się = podwaja kolejnej wiosny ($1 \times 2 = 2$), obie rośliny tworzą **nasiona** i **ostatniej zimy są już do naszej dyspozycji**.

Pierwszego roku nasiona można gromadzić (Bank nasion), albo wysiać (Grządka).

Składowane nasiona można użyć dla karty produktu „Tynktura ze szczeni”, co jednocześnie staje się dowodem na to, że roślina w ten sposób jest zachowana.

Wysiane nasiona przynoszą kolejnej wiosny 1 roślinę na Grządce, ta z kolei produkuje nasiona, które **ostatniej zimy można zebrać** (→ Bank nasion, ponieważ właśnie zimą zabawa się kończy!).

Warianty	Wiosna	Lato	Jesień	Zima	Wiosna
1	1 zasadzenie jednej szczeci = otrzymujemy 1x nasiona tej rośliny (nasiona mogą być wydawane latem, jesienią i zimą)			Możliwy czas zbioru*	Szczec podwaja się, dwie rośliny znajdują się w Grządce i produkują nasiona
2	Zasadzenie jednej szczeci = otrzymujemy nasiona, które pozostają w Grządce			Możliwy czas zbioru*	Szczec się podwaja a z nasion powstaje następna roślina (razem 3 x szczec), co z kolei produkuje 3 x nasiona
3		Szczec znaleziona dopiero latem, może być okazana na Targowisku => w ten sposób otrzymujemy 1 x nasiona, które można użyć do produkcji tynktury			

*Jeśli zbierzemy roślinę zimą, wiosną już nie będzie można jej pomnożyć!

Zakończenie zabawy

Na 5minut przed zakończeniem usłyszycie podwójny umówiony sygnał, oznajmiający wszystkim graczom koniec zabawy. Zabawa kończy się ostatecznie 3-krotnym sygnałem. Kto w tym momencie znajduje się jeszcze na Targowisku, może dokończyć produkcję i pozwolić na doliczenie punktów na rzecz swojej drużyny.

Przegląd materiałów

752 kart roślinnych, wg gatunków (13) posortowane w pudełeczkach, z tego:

polski	botanisch	Liczba	ukryć
Żywokost	<i>Symphytum officinalis</i>	48	20-25
Pokrzywa	<i>Urtica dioica</i>	80	30-50
Bluszcz	<i>Hedera helix</i>	32	32
Stokrotka	<i>Bellis perennis</i>	64	30
Podagrycznik	<i>Aegopodium podagraria</i>	64	30
Czarny bez	<i>Sambucus nigra</i>	48	15-20
Oregano	<i>Origanum vulgare</i>	80	50
Mięta	<i>Mentha x piperita</i>	80	50
Rzepak	<i>Brassica napus</i>	48	35
Krwawnik	<i>Achillea millefolium</i>	64	30
Babka lanc.	<i>Plantago lanceolata</i>	48	15-20
Tymianek	<i>Thymus vulgaris</i>	48	20
Szczęć posp.	<i>Dipsacus sylvestris (od. fullonum)</i>	48	20-25

Przegląd produktów, laminowany, 1x na grupę

Karty produktów, dla każdej zabawy wydrukować na nowo (!)

Teczki z informacjami o roślinach dla Biblioteki, co najmniej. 1-2x na Grupę!

Kalendarz pór roku, Gwizdek

Kolorowe tasiemki i wiadro, 1 x na grupę, do oznakowania Banku nasion

Biblioteka - stół z papierem i ołówkami

Stoisko targowe – stół z ołówkami

Ścianka na pinezki dla Grządek (przygotowane wcześniej, po 16 rabatek na grupę), taśma klejąca

Przegląd akcji według pór roku / czas trwania zabawy / posortowane dla Przekupki/ogrodnika (Prowadzący grę)

2018, Umweltbildungszentrum Drei Eichen, www.dreichen.de,
Philipp Jünemann, Charlotte Bergmann
Projekt der ANU Brandenburg, www.anu-brandenburg.de
finansowanie: Ministerstwo Rozwoju Wsi, Środowiska i Rolnictwa
Kraju Związkowego Brandenburgia
tłumaczenie: Alina Michalik, dzikiestudia.pl

SALAT aus Wildkräutern

4 Karten: 4 verschiedene Kräuter von 7 möglichen

5 Punkte

Herstellung: II, III, IV

1 Salat =

1 Alkohol,
Wachs **oder**
Honig

Brenn- nessel	Gänse- blümchen	Giersch	Oregano	Pfeffer- minze	Schaf- garbe	Spitz- wegerich
------------------	--------------------	---------	---------	-------------------	-----------------	--------------------

SALZ mit Wildkräutern

5 Karten: davon mindestens 3 verschiedene, maximal doppelt

5 Punkte

Herstellung: II, III, IV

1 Salz =

1 Alkohol,
Wachs **oder**
Honig

Gänse- blümchen	Oregano	Pfeffer- minze	Schaf- garbe	Thymian
--------------------	---------	-------------------	-----------------	---------

TEE aus Wildkräutern

5 Karten: beliebig viele gleiche aus 6 möglichen

5 Punkte

Herstellung: II, III, IV

1 Tee =

1 Alkohol,
Wachs **oder**
Honig

Brenn- nessel	Holunder- blüte	Oregano	Pfeffer- minze	Schaf- garbe	Thymian
------------------	---------------------------	---------	-------------------	-----------------	---------

SEIFE aus Efeu

aus 6x Efeu (+ Wasser; ist jederzeit vorhanden)

10 Punkte

Herstellung: I, II, III, IV

Efeu	Efeu	Efeu	Efeu	Efeu	Efeu
------	------	------	------	------	------

Spitzwegerich-TINKTUR

aus 3x Spitzwegerichblätter + 1x Alkohol

20 Punkte

Herstellung: II, III

Spitz- wegerich	Spitz- wegerich	Spitz- wegerich	Alkohol
--------------------	--------------------	--------------------	---------

Holunderbeeren-SAFT

aus 3x Holunder(beeren) + 1x Alkohol

20 Punkte

Herstellung: III, IV

Holunder- beeren	Holunder- beeren	Holunder- beeren	Honig
----------------------------	----------------------------	----------------------------	-------

Beinwell-SALBE

aus 3x Beinwellwurzeln + 1x Bienenwachs + 1x Öl

40 Punkte

Herstellung: I

1 Öl = 3 Raps

Beinwell	Beinwell	Beinwell	Wachs	Öl
----------	----------	----------	-------	----

Karden-TINKTUR

aus 3x Kardenwurzel + 1x Alkohol + Kardensamen
im Sommer ausgesät

40 Punkte

Herstellung: I

Karden- samen ausgesät	Karde	Karde	Karde	Alkohol
-------------------------------------	-------	-------	-------	---------

Diversitätsbonus:

Wenn es die Lebensgemeinschaft schafft, bis zum Ende des Spiels folgende Produkte hergestellt und zur Verfügung zu haben, erhält Sie einen großen oder kleinen Diversitätsbonus:

Kleiner Diversitätsbonus 60 Punkte extra wenn folgende Produkte in der Samenbank vorhanden sind:

- 3x Salat aus Wildkräutern
- 1x Salz mit Wildkräutern
- 3x Tee aus Wildkräutern
- 1x Holunderbeeren-Saft

Großer Diversitätsbonus 200 Punkte extra:

- 5x Salat aus Wildkräutern
- 2x Salz aus Wildkräutern
- 5x Tee aus Wildkräutern
- 2x Holunderbeeren-Saft

Die Punkte, die für die einzelnen Produkte angerechnet werden, bleiben bei dem Diversitätsbonus natürlich erhalten, so dass der Diversitätsbonus zusätzlich angerechnet wird. Jede Lebensgemeinschaft kann nur **einmal** einen **Diversitätsbonus**, also **entweder** den kleinen **oder** den großen Bonus erhalten.

Wertungs-Bsp. kleiner Bonus: 3x 5 Pkte + 1x 5 Pkte + 3x 5 Pkte + 1x 20 Pkte = 55 Pkte + 60 Pkte Bonus = 115 Pkte gesamt

2018, Umweltbildungszentrum Drei Eichen, www.dreichen.de,
Philipp Jünemann, Charlotte Bergmann
Projekt der ANU Brandenburg, www.anu-brandenburg.de
Förderung: Ministerium f. Ländliche Entwicklung Landwirtschaft,
Umwelt und Landwirtschaft in Brandenburg

PRODUKT-KARTE

SALAT aus Wildkräutern

4 Karten: 4 verschiedene Kräuter von 7 möglichen

5 Punkte

Herstellung: II, III, IV

Tauschmittel

Brenn- nessel	Gänse- blümchen	Giersch	Oregano	Pfeffer- minze	Schaf- garbe	Spitz- wegerich
------------------	--------------------	---------	---------	-------------------	-----------------	--------------------

PRODUKT-KARTE

SALZ mit Wildkräutern

5 Karten: davon mindestens 3 verschiedene, maximal doppelt

5 Punkte

Herstellung: II, III, IV

Tauschmittel

Gänse- blümchen	Oregano	Pfeffer- minze	Schaf- garbe	Thymian
--------------------	---------	-------------------	-----------------	---------

PRODUKT-KARTE

TEE aus Wildkräutern

5 Karten: beliebig viele gleiche aus 6 möglichen

5 Punkte

Herstellung: II, III, IV

Tauschmittel

Brenn- nessel	Holunder	Oregano	Pfeffer- minze	Schaf- garbe	Thymian
------------------	----------	---------	-------------------	-----------------	---------

PRODUKT-KARTE

Spitzwegerich-TINKTUR

aus 3x Spitzwegerichblätter + 1x Alkohol

20 Punkte

Herstellung: II, III

Spitz- wegerich	Spitz- wegerich	Spitz- wegerich	Alkohol
--------------------	--------------------	--------------------	---------

1 Alkohol =

1 Salat, Salz oder Tee

PRODUKT-KARTE

Holunderbeeren-SAFT

aus 3x Holunderbeeren + 1x Honig

20 Punkte

Herstellung: III, IV

Holunderbeeren	Holunderbeeren	Holunderbeeren	Honig
----------------	----------------	----------------	-------

1 Honig =

1 Salat, Salz oder Tee

PRODUKT-KARTE

SEIFE aus Efeu

aus 6x Efeu (+ Wasser; ist jederzeit vorhanden)

10 Punkte

Herstellung: I, II, III, IV

Efeu	Efeu	Efeu	Efeu	Efeu	Efeu
------	------	------	------	------	------

PRODUKT-KARTE

Beinwell-SALBE

aus 3x Beinwellwurzeln + 1x Bienenwachs + 1x Öl (= 3x Raps)

40 Punkte

Herstellung: I

Beinwell	Beinwell	Beinwell	Bienenwachs	Öl = 3x Raps
----------	----------	----------	-------------	-----------------

1 Wachs =

1 Salat, Salz oder Tee

PRODUKT-KARTE

Karden-TINKTUR

aus 3x Kardenwurzel + 1x Alkohol + Kardensamen

im Sommer ausgesät

40 Punkte

Herstellung: I

Kardensamen II, III ausgesät	Karde	Karde	Karde	Alkohol
------------------------------------	-------	-------	-------	---------

1 Alkohol =

1 Salat, Salz oder Tee

Plantania

(Geländespiel)

Einführung

Stell dir vor du wohnst in der Märkischen Schweiz in einer Lebensgemeinschaft die autark leben will. Die Lebensgemeinschaft möchte ausschließlich vegan leben und auch nicht abhängig von Saatgutherstellern wie z.B. Monsanto sein. Daher hat die Gemeinschaft beschlossen, sich ausschließlich von Wildpflanzen zu ernähren und diese auch zur Herstellung von Medizin zu verwenden.

Da jedoch in der Natur nur eine begrenzte Anzahl von Wildpflanzen zur Verfügung steht, kann die Gemeinschaft, neben dem Sammeln von Wildpflanzen, auch ein eigenes Beet anlegen, wodurch sie die Pflanzen in regelmäßigen Abständen ernten kann.

Ziel des Spiels

Ziel des Spiels ist es, gemeinsam mit der eigenen Lebensgemeinschaft möglichst viele Produkte aus Wildpflanzen herzustellen. Um diese Produkte herstellen zu können benötigt man eine bestimmte Anzahl von bestimmten Pflanzen (siehe Produktübersicht). Für jedes hergestellte Produkt gibt es eine unterschiedliche Anzahl von Punkten (je nach Schwierigkeitsgrad, siehe Produkt-Übersicht). Diejenige Gemeinschaft, die während der Spielzeit die meisten Punkte gesammelt hat, hat gewonnen

Nun stellt sich die Frage wie komme ich an diese Wildpflanzen (der Gruppe eine Pflanzenkarte zeigen!)? Es gibt zwei Möglichkeiten die Pflanzen zu erhalten. Erstens: Es sind ca 500 solcher Wildpflanzenkarten auf dem gesamten Spielgelände verteilt. Diese Wildpflanzenkarten können während des gesamten Spiels „gepflückt“ (eingesammelt) werden. Zweitens: Jede Lebensgemeinschaft besitzt ein Beet, in dem Pflanzen im Frühling eingepflanzt und dadurch vermehrt werden können.

Geländebeschreibung:

Durchführung des Spiels:

Jahreszeiten/Spielzeit

In diesem Spiel ist es wichtig darauf zu achten, in welcher Jahreszeit man sich gerade befindet. Denn die unterschiedlichen Produkte können nur zu bestimmten Jahreszeiten hergestellt werden. Auf der Produktübersicht befinden sich in römischen Ziffern die möglichen Herstellungszeiträume. Dabei bedeutet: I= Winter, II=Frühling, III=Sommer, IV= Herbst.

Beispiel:

Auf der Produktübersicht steht bei dem Wildkräutersalat für die Herstellung: II, III, IV. Demzufolge kann ich den Wildkräutersalat nur im Frühling, Sommer oder Herbst herstellen.

Das Spiel beginnt im Winter. Den ersten Winter sollten die Spieler nutzen, um gemeinsam mit ihrer Lebensgemeinschaft ihre Samenbank zu errichten (siehe weiter unten), sich in der Bibliothek Informationen über die Pflanzen anzueignen (z.B. wo kommen die Pflanzen vor = wo kann ich die Pflanzen eher auf dem Spielgelände finden) und die ersten Pflanzen auf dem Gelände zu suchen/sammeln.

Der erste Winter dauert 20 Minuten. Danach folgen im 15 Min.-Rhythmus die anderen Jahreszeiten.

Die aktuelle Jahreszeit ist jederzeit am Marktplatz ersichtlich (Farbkalender: **Winter (weiß), Frühjahr (grün), Sommer (gelb) und Herbst (rot)**). Des Weiteren wird der Jahreszeitenwechsel durch ein Signal bekannt gegeben. Das Spiel wird über 2 Spieljahre gespielt und endet wieder mit einem Winter, in dem die letzten „Winterprodukte“ hergestellt werden können.

Samenbank

Zu Beginn des Spiels hat jede Lebensgemeinschaft (Gruppe) im ersten Winter Zeit, einen beliebigen Ort auf dem Gelände auszusuchen, wo sie ihre **Samenbank errichten** möchte. Dieser Ort wird durch ein farbiges Band markiert. Die Samenbank muss sich mindestens 10 m vom Marktplatz entfernt, d.h. außerhalb des Gebietes Trolleburg/Grillpavillon befinden. Dieser ausgewählte Ort (z.B. Sitzbank, Tisch o.ä.) dient dazu, Rohstoffkarten (Pflanzen) und Produkte zwischenlagern zu können. Er ist gleichzeitig ein Ort des Friedens, an dem keine Raubüberfälle passieren dürfen.

Rohstoffkarten (Pflanzenkarten)

Wie bereits erwähnt, sind auf dem gesamten Gelände unterschiedliche Wildpflanzenkärtchen (Größe ca. 7 x 4,5 cm) verteilt, welche „geerntet“ werden dürfen. D.h. jeder Spieler bzw. jede Gemeinschaft sollte diese Wildpflanzen sammeln, um sie entweder direkt zu Herstellung von Produkten zu nutzen oder diese im Beet der Gemeinschaft einzupflanzen, welches sich auf dem Marktplatz befindet.

Auf der Suche nach Wildpflanzen kann jeder Spieler **max. 6 Rohstoffkarten/Wildpflanzenkarten** bei sich tragen. Sollte ein Spieler merken, dass ein anderer Spieler unerlaubt mehr als 6 Karten bei sich trägt, hat er das Recht, vom „Schummler“ so viele Rohstoffkarten zu konfiszieren bis er selbst 6 Karten hat. Dabei darf sich der „Kontrollleur“ aussuchen, welche Karten er einkassieren oder sogar gegen eigene eintauschen möchte.

Hat ein Spieler also 1-6 Karten bei sich kann er sie entweder zur Samenbank bringen und dort zwischenlagern (in der Samenbank können beliebig viele Karten zwischengelagert werden), oder er bringt sie zum Marktplatz wo er sie entweder für die Herstellung von Produkten nutzt (eintauscht gegen Produkt-Karte), oder sie im Beet seiner Gemeinschaft einpflanzen (lassen) kann.

Auf den Rohstoffkarten ist unter anderem in römischen Zahlen die Erntezeit vermerkt. Diese ist wichtig, um zu wissen wann die Pflanze/Rohstoffkarte entweder für die Produktion genutzt oder aber wann sie aus dem Beet geerntet werden kann.

I= Winter, II=Frühjahr, III=Sommer, IV= Herbst

Räuber

Außerhalb des Marktplatzes und der Samenbanken der Gemeinschaften (in einem Abstand von ca. 10 Metern) können sich jedoch auch Räuber herumtreiben, welche versuchen, Rohstoffe (**keine Produkte!**) zu stehlen. Jeder Spieler kann auf dem Gelände andere (gegnerische) Spieler ausrauben, sofern diese Spieler **alleine unterwegs** sind. Sollten jedoch zwei Spieler (der gleichen Lebensgemeinschaft) gemeinsam unterwegs sein, hat der Räuber Angst und kann diese nicht überfallen.

Raubüberfall

Der Raubüberfall wird dem gegnerischen Spieler angekündigt indem er diesen berührt und ruft: „**Hände hoch dies ist ein Überfall!**“! Ein Raubüberfall kann funktionieren, kann aber auch schief gehen. Der Raubüberfall wird durch folgendes Spiel zwischen dem Räuber

und dem Opfer entschieden: Jeder der beiden Spieler überlegt sich im Stillen, ob er entweder einen Baum, eine Brennnessel oder aber ein Biber darstellen will. Dann sagen beide Spieler „Peng, Pang, Puff“ und stellen eines der drei Motive dar (Baum breitet die Arme als Krone aus, Brennnessel, bewegt alle Finger wird durcheinander, Biber nagt eifrig mit den Vorderzähnen).

Bei folgenden Kombinationen gewinnt der Spieler:

Baum – Brennnessel = Baum gewinnt, weil er die Brennnessel beschattet und sie nicht genügend Licht bekommt
Brennnessel – Biber = Brennnessel gewinnt, weil sie den Biber sticht
Biber – Baum = Biber gewinnt, weil der Biber den Baum anknabbert

Derjenige Spieler welcher gewonnen hat, **erhält so viele Rohstoffe** von dem anderen **wie er selbst bei sich trägt**. Bsp. Spieler A hat 3 Rohstoffe bei sich, Spieler B hat 4 Rohstoffe bei sich. Wenn Spieler A gewinnt kann er max. drei Rohstoffe von Spieler B erhalten. Spieler A darf sich jedoch aussuchen, welche Rohstoffe er von Spieler B haben möchte. Sollten beide Spieler mehr als 3 Rohstoffe bei sich haben kann derjenige welcher gewinnt aber max. bis auf sechs Rohstoffe auffüllen da er nicht mehr als 6 Rohstoffe tragen kann. Bsp. Spieler A und Spieler B haben beide 4 Rohstoffe bei sich. Spieler A gewinnt und dürfte theoretisch alle 4 Rohstoffe von Spieler B klauen, da er aber nur 6 Rohstoffe tragen kann, kann er sich nur 2 Rohstoffe von Spieler B aussuchen. Hat der Räuber **selbst keine** Rohstoffe bei sich kann er, wenn er gewinnt **dennoch 3 Rohstoffe stehlen**. Sollte das Opfer gewinnen jedoch keine Rohstoffe bei sich haben, hat dieses Pech gehabt und geht leer aus.

Marktplatz

Am Marktplatz können verschiedene Dinge erledigt werden. Direkt am Marktplatz gibt es eine **Bibliothek**, in der sich alle Spieler jederzeit über verschiedene Pflanzen informieren können.

Außerdem können am **Marktplatz** natürlich auch Rohstoffe und Produkte gehandelt werden. So können je 1x **Alkohol, Honig oder Wachs** gegen je 1x **Wildkräutersalat, Kräutersalz oder Tee** eingetauscht werden. Darüber hinaus können **3 Rapskarten gegen 1x Öl** eingetauscht werden. Außerdem können am Marktplatz auch alle Produkte hergestellt werden. Welche Produkte und wann und wie diese hergestellt werden können ist der **Produktübersicht** zu entnehmen.

Des Weiteren hat jede Lebensgemeinschaft am Marktplatz ein **Beet** zur Verfügung, in das sie **nur im Frühjahr! (Sommer, Herbst und Winter ist nicht möglich)** alle Pflanzen **außer Efeu** anpflanzen lassen kann. Möglichkeiten der Vermehrung und Ernte werden unter dem Punkt „Beet“ näher beschrieben.

In der Jahreszeit **Winter** findet auf dem Marktplatz eine **Pflanzenbörse** statt. D.h. in dieser Jahreszeit können alle Spieler untereinander ihre Pflanzen handeln. Dabei gilt das Prinzip der freien Marktwirtschaft. Jeder kann seinen Preis zum Tauschen der Pflanzen frei bestimmen, z.B. 2 Brennnesselpflanzen gegen 1 Raps.

Beet

Jeder Lebensgemeinschaft steht auf dem Marktplatz ein Beet zur Verfügung. Dort können max. 16 Pflanzen (pro Kästchen eine Pflanze) angepflanzt werden.

Nur im Frühjahr kann gepflanzt werden. Efeu ist die einzige Pflanze, die überhaupt nicht angepflanzt werden kann. Jede Pflanze welche im Frühjahr angepflanzt wurde, beginnt sofort zu wachsen (+ 1 Karte) und kann daher schon im selben Jahr während der Erntezeit geerntet werden (Erntezeit siehe Pflanzenkarte). Dies ist maximal 2x möglich, dann ist die Pflanze vollständig abgeerntet und nicht mehr vorhanden. Zum nächsten Frühjahr werden alle Pflanzen, welche im ersten Frühjahr angepflanzt und während des Jahres noch nicht völlig abgeerntet wurden, verdoppelt. Das bedeutet: Wenn ich eine Pflanze im Frühjahr angepflanzt habe kann ich diese im selben Jahr 1x zur Erntezeit ernten, sie bleibt also als 1 Pflanze erhalten und ich erhalte im Winter eine weitere Pflanze dazu ($1 \times 2 = 2$). Sollte die Pflanze, die im Frühjahr gepflanzt und durch den guten Zuwachs zu 2 Pflanzen wurde ($1 + 1 = 2$) während der Erntezeit gar nicht beerntet worden sein ($2 - 0 = 2$), so werden die vorhandenen Pflanzen verdoppelt, so dass im darauffolgenden Frühjahr 4 Pflanzen vorhanden sind. Hier ist eine Tabelle um es besser zu veranschaulichen:

Variante	Frühjahr	Sommer	Herbst	Winter	Frühjahr
1	Pflanze wird eingepflanzt, wächst und verdoppelt sich	Erntezeit* => keine Pflanze wird geerntet	Erntezeit* => 1 Pflanze wird geerntet	Pflanzen werden verdoppelt	2 Pflanzen stehen zur Verfügung
2	Pflanze wird eingepflanzt, wächst und verdoppelt sich	Erntezeit* => keine Pflanze wird geerntet	Erntezeit* => keine Pflanze wird geerntet	Pflanzen werden verdoppelt	4 Pflanzen stehen zur Verfügung
3	Pflanze wird eingepflanzt, wächst und verdoppelt sich	Erntezeit* => 1 Pflanze wird geerntet	Erntezeit* => 1 Pflanze wird geerntet	die max. Anzahl wurde geerntet, so dass sich die Pflanze nicht mehr im Beet befindet	Keine Pflanze steht mehr zur Verfügung

* Die Erntezeit ist auf der Pflanzenkarte ersichtliche, siehe römische Ziffern

Beinwell und Karde sind Pflanzen, von denen **im Winter die Wurzeln geerntet** werden zur Herstellung von Produkten. Für Pflanzen bedeutet der Verlust der Wurzel den Tod. Beinwell verfügt über solche Lebenskraft, dass auch aus beschädigten und kleinen Wurzelstücken wieder eine neue Pflanze austreiben kann. Die **Karde kann dagegen nur aus Samen vermehrt werden. Das heißt, beim Vorzeigen der Karte „Karde“ am Markplatz im Sommer erhält der Spieler zusätzlich eine Karte „Karden-Samen“.**

Für die Vermehrung der Karde im Beet gilt: **Pflanzt man die Kardenpflanze im Frühjahr**, so bildet sie bereits im Sommer **Samen** aus, die vom Spielleiter im Beet vermerkt und auf Wunsch **jederzeit ausgehändigt** werden. Die Pflanze vermehrt = verdoppelt sich im nächsten Frühjahr ($1 \times 2 = 2$), beide Pflanzen bilden **Samen** aus und stehen für die **Ernte im letzten Winter zur Verfügung**. Im ersten Jahr können Samen entweder gelagert (Samenbank) oder ausgesät (Beet) werden. Gelagerte Samen können als Nachweis, dass die Pflanzen dadurch erhalten wird, für die Produktkarte „Karden-Tinktur“ genutzt werden. Ausgesäte Samen bringen im nachfolgenden Frühjahr 1 Pflanze im Beet hervor, die wiederum Samen produziert (-> Samenbank, denn im Winter ist das Spiel vorbei!) und im **letzten Winter geerntet** werden kann.

Variante	Frühling	Sommer	Herbst	Winter	Frühling
1	1 Karde einpflanzen = man erhält 1x Samen der Pflanze (Samen können im Sommer, Herbst oder Winter ausgehändigt werden)			Mögliche Erntezeit*	Die Karde verdoppelt sich zwei Pflanzen sind im Beet und produzieren Samen
2	1 Karde einpflanzen = man erhält Samen welche im Beet beiben			Mögliche Erntezeit*	Die Karde verdoppelt sich und aus den Samen entsteht eine weitere Pflanze (insgesamt 3 Karden) welche 3x Samen produzieren
3		Karde wird erst im Sommer gefunden und kann am Marktplatz vorgezeigt werden => Dadurch erhält man 1x Samen welche entweder zur Tinktur genutzt werden können			

*Sollte die Pflanze im Winter geerntet werden, dann kann Sie sich im Frühjahr nicht mehr verdoppeln

Spielende

5 Minuten vor Ende ertönt ein doppelter Signalton, der allen Spielern das nahe Spielende ankündigt. Das Spiel endet mit einem 3-fachen Signalton. Wer sich zu diesem Zeitpunkt noch auf dem Marktplatz aufhält, kann seine Produktion und Ernte noch beenden und der Gemeinschaft gutschreiben lassen.

Material-Übersicht

752 Pflanzenkarten, nach Arten (13) sortiert in Schachteln,
davon:

deutsch	botanisch	Anzahl	verstecken
Beinwell	<i>Symphytum officinalis</i>	48	20-25
Brennnessel	<i>Urtica dioica</i>	80	30-50
Efeu	<i>Hedera helix</i>	32	32
Gänseblümchen	<i>Bellis perennis</i>	64	30
Giersch	<i>Aegopodium podagraria</i>	64	30
Holunder	<i>Sambucus nigra</i>	48	15-20
Oregano	<i>Origanum vulgare</i>	80	50
Pfefferminze	<i>Mentha x piperita</i>	80	50
Raps	<i>Brassica napus</i>	48	35
Schafgarbe	<i>Achillea millefolium</i>	64	30
Spitzwegerich	<i>Plantago lanceolata</i>	48	15-20
Thymian	<i>Thymus vulgaris</i>	48	20
Wilde Karde	<i>Dipsacus sylvestris (od. fullonum)</i>	48	20-25

Produkt-Übersicht, laminiert, 1x pro Gruppe

Produkt-Karten, für jedes Spiel neu ausdrucken (!)

Pflanzen-Info-Mappen für die Bibliothek, mind. 1-2x pro Gruppe!

Jahreszeitenkalender, Trillerpfeife

Bunte Bänder und Eimer, je 1x pro Gruppe, zur Markierung der „Samenbank“

Bibliothek-Tisch mit Papier und Bleistiften,

Marktstand-Tisch mit Bleistiften,

Pinnwand für Beete (vorbereitet, jeweils 16 Beetfelder pro Gruppe), Tesakrepp

Aktions-Übersicht nach Jahreszeiten/Spielzeit sortiert für Marktfrau/Gärtner (Spielleiter)

2018, Umweltbildungszentrum Drei Eichen, www.dreichen.de,
Philipp Jünemann, Charlotte Bergmann
Projekt der ANU Brandenburg, www.anu-brandenburg.de
Förderung: Ministerium f. Ländliche Entwicklung Landwirtschaft,
Umwelt und Landwirtschaft in Brandenburg

KARTA PRODUKTU

SAŁATKA z dzikich ziół

4 Karty: 4 różne zioła z 7 możliwych

5 Punktów

Środek wymienny

Przygotowanie: II, III, IV

Pokrzywa	Stokrotka	Podagrycznik	Lebiodka	Mięta	Krwawnik	Babka lanc.
----------	-----------	--------------	----------	-------	----------	-------------

KARTA PRODUKTU

SÓL z dzikimi ziołami

5 Kart: z tego przynajmniej 3 różne, maksymalnie podwójnie

5 Punktów

Środek wymienny

Przygotowanie: II, III, IV

Stokrotka	Lebiodka	Mięta	Krawanik	Tymianek
-----------	----------	-------	----------	----------

KARTA PRODUKTU

HERBATA z dzikich ziół

5 Kart: dowolnie wiele jednakowych z 6 możliwych

5 Punktów

Środek wymienny

Przygotowanie: II, III, IV

Pokrzywa	Czarny bez	Lebiodka	Mięta	Krwanik	Tymianek
----------	------------	----------	-------	---------	----------

KARTA PRODUKTU

TYNKTURA (nalewka) z babki lancetowatej

z 3 x liść babki lancetowatej + 1x alkohol

20 Punktów

Przygotowanie: II, III

Babka lanc.	Babka lanc.	Babka lanc.	Alkohol
-------------	-------------	-------------	---------

1 alkohol =

1 sałatka, sól lub herbata

KARTA PRODUKTU

SOK z owoców czarnego bzu

z 3x owoce czarnego bzu + 1x miód

20 Punktów

Przygotowanie: III, IV

Owoce czarnego bzu	Owoce czarnego bzu	Owoce czarnego bzu
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Miód
------

1 miód =

1 sałatka, sól lub herbata

KARTA PRODUKTU

MYDŁO z bluszczu

z 6x bluszcz (+ woda; zawsze dostępna)

10 Punktów

Przygotowanie: I, II, III, IV

Bluszcz	Bluszcz	Bluszcz	Bluszcz	Bluszcz	Bluszcz
---------	---------	---------	---------	---------	---------

KARTA PRODUKTU

MAŚĆ z żywokostu

z 3x korzeń żywokostu + 1x wosk pszczeli + 1x olej (= 3x rzepak)

40 Punktów

Przygotowanie: I

żywokost	żywokost	żywokost
----------	----------	----------

Wosk pszczeli	Olej = 3 x rzepak
------------------	----------------------

1 wosk =

1 sałatka, sól lub herbata

KARTA PRODUKTU

Tynktura ze szczeci

z 3x korzeń szczeci + 1x alkohol +
Nasiona szczeci
wysiane latem

40 Punktów

Przygotowanie: I

Wysiane nasiona szczeci I, II	Szceć	Szceć	Szceć	alkohol
-------------------------------------	-------	-------	-------	---------

1 alkohol =

1 sałatka, sól lub herbata

SAŁATKA z dzikich ziół

4 Karty: 4 różne zioła z 7 możliwych

5 Punktów**Przygotowanie:** II, III, IV**1 sałatka =**1 alkohol, wosk
lub miód

pokrzywa	stokrotka	Podagrycz - nik	lebiodka	mięta	krwanik	Babka lanc.
----------	-----------	--------------------	----------	-------	---------	----------------

SÓL z dzikimi ziołami

5 Kart: z tego przynajmniej 3 różne, maksymalnie podwójnie

5 Punktów**Przygotowanie:** II, III, IV**1 sól =**1 alkohol, wosk
lub miód

stokrotka	lebiodka	mięta	krwawnik	tymianek
-----------	----------	-------	----------	----------

HERBATA z dzikich ziół

5 Kart: dowolnie wiele jednakowych z 6 możliwych

5 Punktów**Przygotowanie:** II, III, IV**1 herbata =**1 alkohol, wosk
lub miód

pokrzywa	Kwiat cz.bzu	lebiodka	mięta	krwawnik	tymianek
----------	------------------------	----------	-------	----------	----------

MYDŁO z bluszczu

z 6x bluszcz (+ woda; dostępna przez cały czas)

10 Punktów**Przygotowanie:** I, II, III, IV

bluszcz	bluszcz	bluszcz	bluszcz	bluszcz	bluszcz
---------	---------	---------	---------	---------	---------

TYNKTURA (nalewka) z babki lanc.

z 3x liście babki lanc. + 1x alkohol

20 Punktów**Przygotowanie:** II, III

babka lanc.	babka lanc.	Babka lanc.	alkohol
----------------	----------------	----------------	---------

SOK z owoców czarnego bzu

z 3x owoce czarnego bzu! + 1x alkohol

20 Punktów**Przygotowanie:** III, IV

Owoce cz. bzu	Owoce cz. bzu	Owoce cz. bzu	miód
-------------------------	-------------------------	-------------------------	------

MAŚĆ z żywokostu

z 3x korzeń żywokostu + 1x wosk pszczeli + 1x olej

40 Punktów**Przygotowanie:** I**1 olej = 3 rzepak**

żywokost	żywokost	żywokost	wosk	olej
----------	----------	----------	------	------

TYNKTURA ze szczeci

z 3x korzeń szczeci + 1x alkohol + nasiona szczeci wysiane latem

40 Punktów**Przygotowanie:** I

Wysiane nasiona szczeci	Szczęć	Szczęć	Szczęć	alkohol
-------------------------------	--------	--------	--------	---------

Bonus - modyfikacja :

Jeśli wspólnocie życiowej uda się do końca zabawy przygotować si udostępnić następujące produkty, otrzyma ona mały lub większy bonus modyfikacyjny.

Mały bonus modyfikacyjny 60 dodatkowych punktów, jeśli następujące produkty będą zgromadzone w banku nasion:

- 3x sałatka z dzikich ziół
- 1x sól z dzikimi ziołami
- 3x herbata z dzikich ziół
- 1x sok z owoców czarnego bzu

Duży bonus modyfikacyjny 200 dodatkowych punktów:

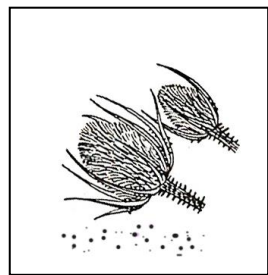
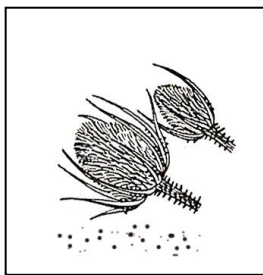
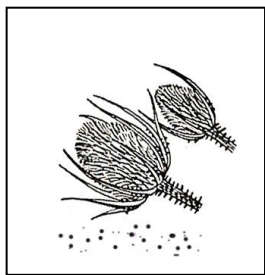
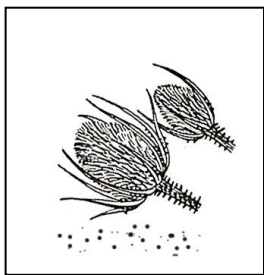
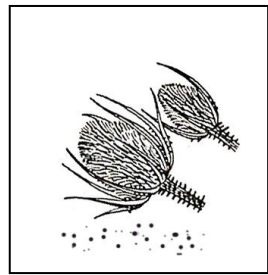
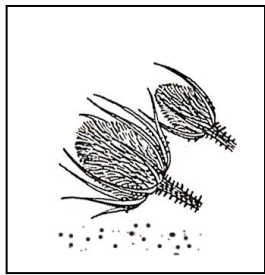
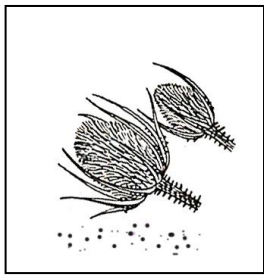
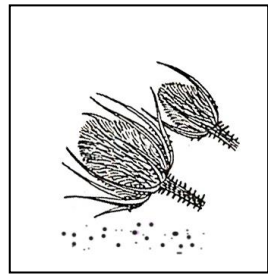
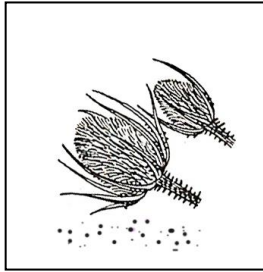
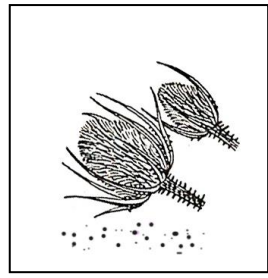
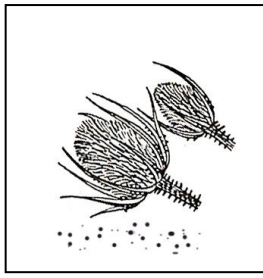
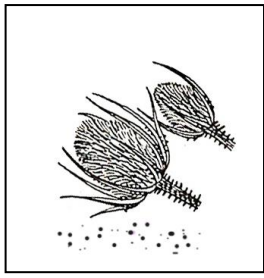
- 5x sałatka z dzikich ziół
- 2x sól z dzikimi ziołami
- 5x herbata z dzikich ziół
- 2x sok z owoców czarnego bzu

Punkty, które przyznawane są za pojedyncze produkty, w przypadku bonusu modyfikacyjnego pozostają oczywiście zachowane, tak że bonus naliczany jest dodatkowo. Każda wspólnota życiowa może tylko **jeden raz** otrzymać taki **bonus modyfikacyjny**, czyli albo **duży** albo **mały**.

Przykład oceniania na przykładzie małego bonusu: 3x 5 Pkt + 1x 5 Pkt + 3x 5 Pkt + 1x 20 Pkt = 55 Pkt + 60 Pkt Bonus = 115 Pkt razem

2018, Umweltbildungszentrum Drei Eichen, www.dreichen.de,
Philipp Jünemann, Charlotte Bergmann
Projekt der ANU Brandenburg, www.anu-brandenburg.de
finansowanie: Ministerstwo Rozwoju Wsi, Środowiska i Rolnictwa
Kraju Związkowego Brandenburgia
tłumaczenie: Alina Michalik, www.dzikiestudia.pl

I WINTER

winter

zima

II Frühling

spring

wiosna

III Sommer

summer

lato

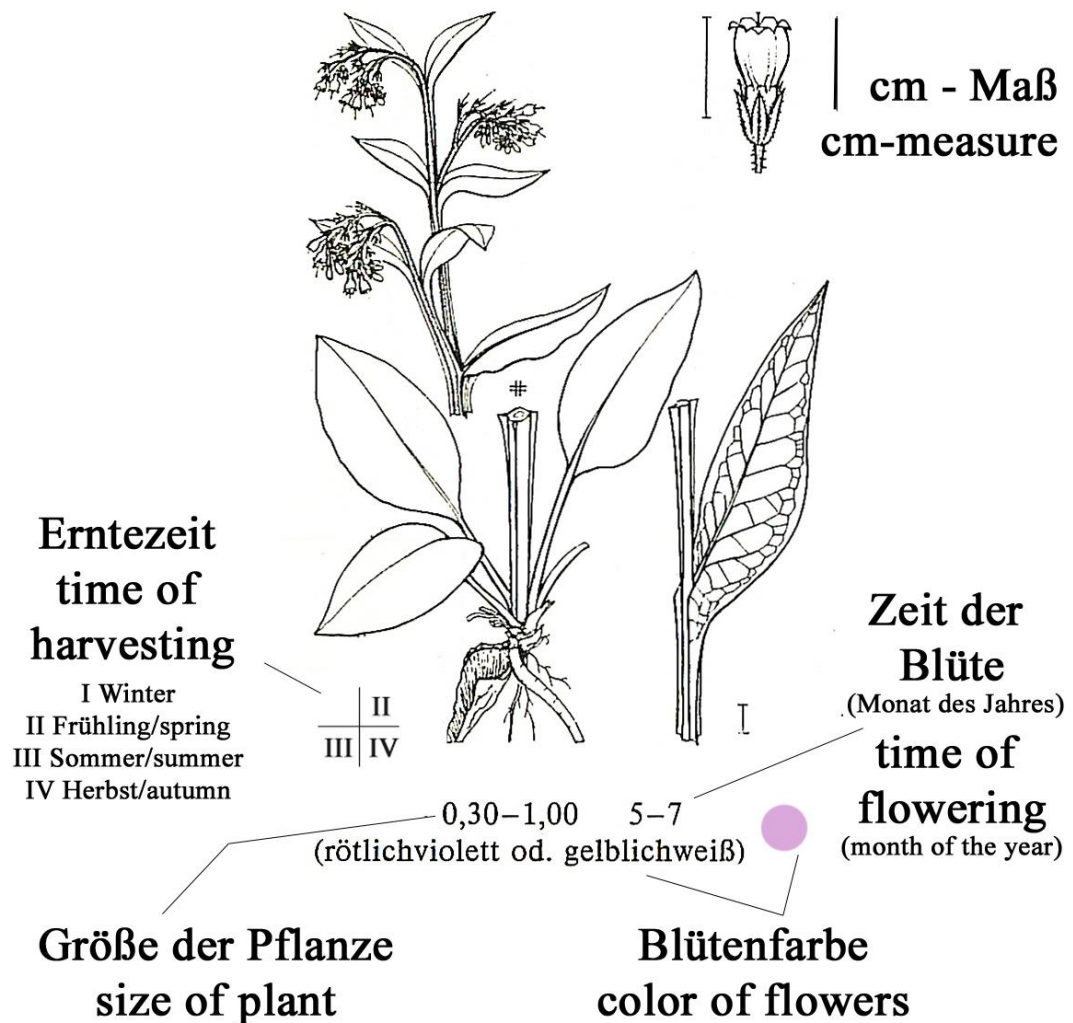
IV Herbst

autumn

jesień

Pflanzen-Informationen

Information about Plants

Allgemeine Angaben zu Aussehen und Größe der Pflanze auf den Pflanzen-Karten
General information to appearance and size of the plant as given on plant cards

0,30–1,00 5–7
(rötlichviolett od. gelblichweiß)

dt. Beinwell

bot. Symphytum officinalis

engl. Comfrey

poln. Żywokost lekarski

Vorkommen: feuchte Wiesen, Ufer, nasse Gräben, Sümpfe

Blütezeit: Mai bis Juli/August

Verwendung: Salbe bei inneren Verletzungen

Eßbarkeit: junge Blätter sind eßbar, aufgrund der Inhaltsstoffe nicht zu viel und zu häufig essen!

Besonderheit: Die Wurzeln sind so wuchskräftig, dass sie auch angeschnitten wieder anwachsen und eine neue Pflanzen austreiben. Aufgrund dieser Beobachtung hat man sie schon früh als wirksame Heilpflanze erkannt.

dt. **Brennnessel**

bot. *Urtica dioica*

engl. Nettle

poln. Pokrzywa zwyczajna

Vorkommen: überall, gern auf nährstoffreichen Böden, häufig in bewohnten Gebieten

Blütezeit: Juni bis Oktober

Verwendung: für Tee, zur Reinigung von Niere, Blase und Harnwegen, als Wildgemüse roh und gekocht

Eßbarkeit: enthält reichlich Mineralien und Vitamine; nur junge Blätter und Samen verwenden!

dt. Efeu

bot. Hedera helix

engl. Ivy

poln. Bluszcz pospolity

Vorkommen: an Mauern, Bäumen in Wäldern und Hecken, Schluchten, Felsen; oft in tiefem Schatten

Blütezeit: August/September bis Oktober/November, es blühen nur alte Pflanzen

Verwendung: zur Herstellung von Seife, da die Pflanzen Saponine enthält

Eßbarkeit: nicht üblich

Besonderheiten/Interessantes: Kletterpflanze, die sich mit Klammerwurzeln an Mauern oder Bäumen empor rankt. Die Pflanzen können über 300 Jahre alt werden.

0,05-0,15 1-11
weiß bis rötlich, innen gelb

dt. Gänseblümchen

bot. Bellis perennis

engl. Daisy

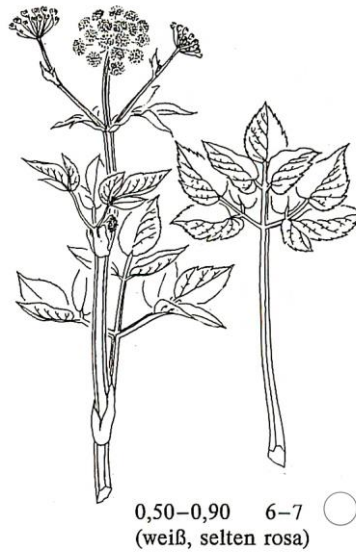
poln. Stokrotka pospolita

Vorkommen: auf Wiesen, an Feld-, Weg- und Waldrändern und Bächen

Blütezeit: fast das ganze Jahr

Verwendung: als Wildgemüse

Eßbarkeit: enthält Bitterstoffe und ätherische Öle, kann in Salat gegessen und als Dekoration verwendet werden.

dt. Giersch

bot. Aegopodium podagraria

engl. Ground elder, bishop's weed

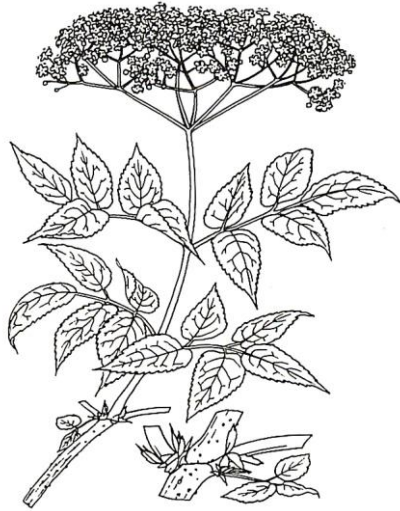
poln. Podagrycznik pospolity

Vorkommen: Wiesen, Gebüsche, Wälder, verträgt gut Schatten

Blütezeit: Juni bis Juli/August

Verwendung: als Wildgemüse; hat den Ruf, als Auflage bei Gicht, Rheuma und Ischias-Schmerzen zu helfen

Eßbarkeit: die jungen Blätter eignen sich als Wildgemüse, roh und gekocht

3,00–7,00 6–7 weiß,
Frucht schwarz

dt. Holunder, Schwarzer Holunder

bot. Sambucus nigra

engl. Elderberry

poln. Bez czarny

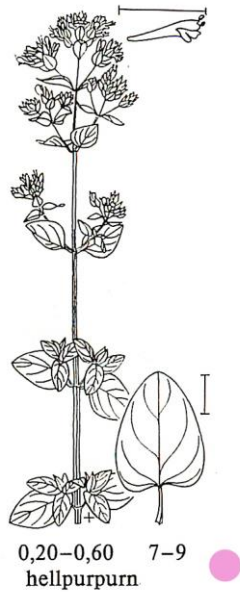
Vorkommen: Gebüsche, Hecken, Waldränder, Gärten und Siedlungen

Blütezeit: Ende Mai bis Juli

Verwendung: Holunder gilt als „Herrgotts-Apotheke“, da seit Jahrhunderten Blüten, Blätter, Beeren und Rinde zu Heilzwecken verwendet werden. Die Blüten enthalten ätherische Öle und helfen als Tee bei Erkältungen. Die reifen Früchte geben einen guten Tee, Saft oder Mus gegen Grippe und Erkältungen, da sie viel Vitamin A und C enthalten.

Eßbarkeit: alle Teile des Holunders sollten unbedingt gekocht verzehrt werden, roh verursachen sie leicht Übelkeit!

dt. Oregano, Dost, wilder Majoran

bot. *Origanum vulgare*

engl. Oregano

poln. Lebidka pospolita

Vorkommen: trockenes Grasland, Gebüsche, Böschungen, Wegränder. Gern auf Kalk.

Blütezeit: Juli bis September/Okttober

Verwendung: als Gewürz, enthält ätherische Öle, wirkt beruhigend und Hustenlösend

Eßbarkeit: als Gewürz in Salaten, auf Pizza, in Suppen, im Tee

dt. Pfefferminze

bot. Mentha x piperita

engl. Peppermint

poln. Mięta pieprzowa

Vorkommen: Gräben, Straßenränder, Ödland; an feuchten Standorten. Kulturpflanze

Blütezeit: Juni bis Juli/August

Verwendung: enthält starke ätherische Öle, wird als Tee oder Badezusatz verwendet, wirkt beruhigend, reinigt die Atemwege und hilft bei Blähungen und Kopfschmerzen

Eßbarkeit: wird als Heil- und Gewürzpflanze in Gärten angebaut, genutzt werden die Blätter; Blüten als eßbare Dekoration

1,00–1,40 4–9 (sattgelb) ●

dt. Raps

bot. Brassica napus

engl. Rapeseed

poln. Rzepak

Vorkommen: auf Ödland, Brachen und Ruderalflächen (Rohbodenstandorten)

Blütezeit: April bis August/September

Verwendung: wird zur Ölgewinnung aus Samen angebaut

Eßbarkeit: Raps ist nah mit der Kohlrübe verwandt und eßbar, von Äckern wegen Pestizideinsatz nicht empfehlenswert.

Besonderheiten: in der Landwirtschaft gelingen mit Zuchtformen heutzutage oft zwei Ernten pro Jahr

0,20-1,20 6-10
weiß, rosa ● ○

dt. Schafgarbe

bot. Achillea millefolium

engl. Yarrow

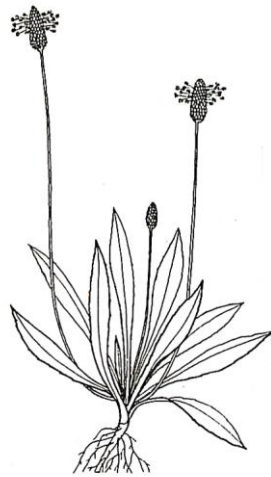
poln. Krwawnik

Vorkommen: auf Wiesen, an Feld-, Weg- und Waldrändern und sonnigen Hängen

Blütezeit: Juni bis Oktober

Verwendung: Pflanze ist reich an Wirk- und Bitterstoffen, fördert und kräftigt die Verdauung, Blutzirkulation und Wundheilung, als Tee, in Salaten, als Badezusatz

Eßbarkeit: die jungen Blätter werden verwendet, andere Pflanzenteile sind „zäh“

0,10–0,50 5–9 ●
(StaubBl blaßgelb, Kr bräunlich)

dt. Spitzwegerich

bot. Plantago lanceolata

engl. Ribwort plantain

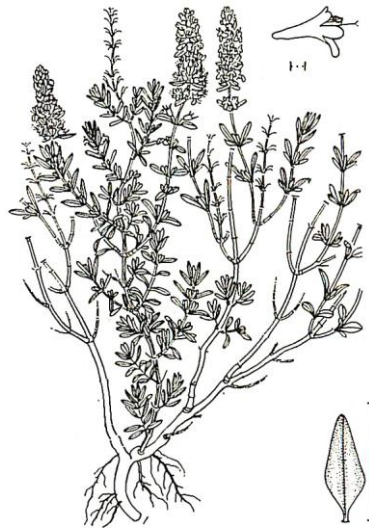
poln. Babka lancetowata

Vorkommen: Wiesen, Böschungen, Wegränder, Grasland

Blütezeit: Mai bis September/Okttober

Verwendung: die Inhaltsstoffe unterstützen die Wundheilung, wirken schleimlösend und befreiend auf die Atemwege und abschwellend bei Insektenstichen

Eßbarkeit: verwendet werden die (jungen) Blätter in Salaten, Smoothies und Tee, für die Herstellung von Tinkturen und Hustensirup

0,20–0,40 5–10
(lila, rosa od. weißlich)

dt. Thymian

bot. *Thymus vulgaris*

engl. Thyme

poln. Tymianek

Vorkommen: trockenes, hügeliges Grasland, Wegränder, felsige Hänge

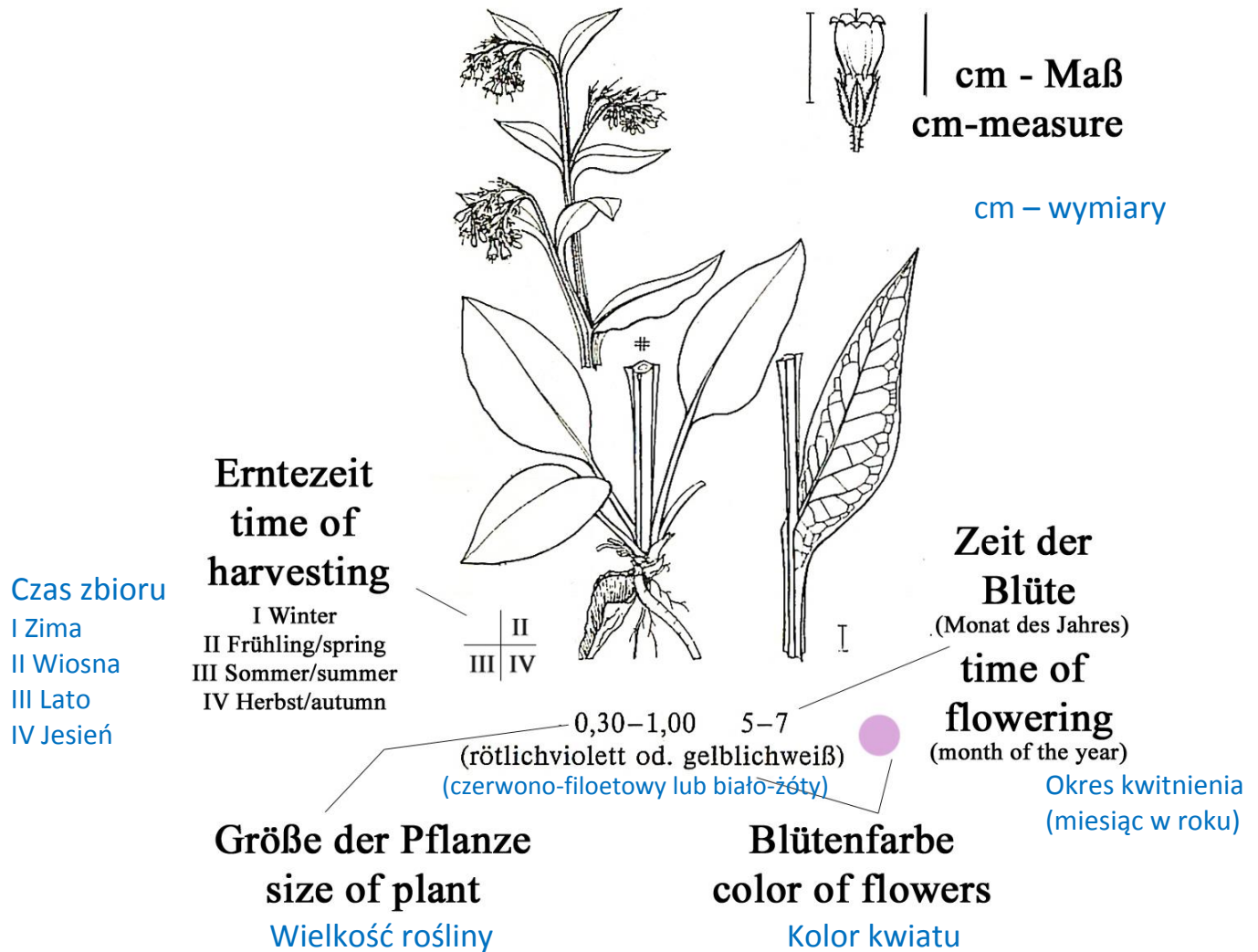
Blütezeit: Mai bis September/Okttober

Verwendung: aufgrund der ätherischen Öle als Gewürz- und Heilpflanze in Tee, Salat, als Badezusatz, löst Husten, hilft bei Erkältung, Kopfschmerz und Magenproblemen, wirkt beruhigend

Eßbarkeit: verwendet werden die Blättchen und Blüten, auch als eßbare Dekoration

Informacje o roślinach

Ogólne informacje dotyczące wyglądu oraz wielkości rośliny na kartach roślin

2018, Umweltbildungszentrum Drei Eichen, www.dreichen.de,
Philipp Jünemann, Charlotte Bergmann
Projekt der ANU Brandenburg, www.anu-brandenburg.de
finansowanie: Ministerstwo Rozwoju Wsi, Środowiska i Rolnictwa
Kraju Związkowego Brandenburgia
tłumaczenie: Alina Michalik, dzikiestudia.pl

0,30–1,00 5–7
(rötlichviolett od. gelblichweiß)

pl. Żywokost lekarski

bot. *Symphytum officinalis*

dt. Beinwell

engl. Comfrey

Występowanie: podmokłe łąki, brzegi, mokre trawy, bagna

Okres kwitnienia: od maja do lipca/sierpnia

Zastosowanie: maść przy urazach wewnętrznych

Zdatność do spożycia: młode liście są jadalne; ze względu na zawartość określonych substancji, nie spożywać zbyt wiele i za często!

Szczególne właściwości: Korzenie mają tak dużą siłę wzrostu, że nacięte odrastają ponownie i wypuszczają nową roślinę. Na podstawie tej obserwacji już w dawnych czasach uznawano go za roślinę leczniczą.

pl. Pokrzywa zwyczajna

bot. *Urtica dioica*

dt. Brennnessel

engl. Nettle

Występowanie: wszędzie, chętnie na żyznej glebie, częsta na terenach zurbanizowanych

Okres kwitnienia: od czerwca do października

Zastosowanie: do naparów, oczyszczania nerek, pęcherza oraz dróg moczowych, jako dzikie warzywo, spożywana na surowo lub po ugotowaniu

Zdatność do spożycia: zawiera minerały i witaminy, używać tylko młodych liści oraz nasion!

pl. **Bluszcz pospolity**

bot. *Hedera helix*

dt. Efeu

engl. Ivy

Występowanie: na murach, drzewach, w lasach i na żywopłotach, w wąwozach, na skałach, często w głębokim cieniu

Okres kwitnienia: od sierpnia/września do października/listopada, tylko stare rośliny zakwitają

Zastosowanie: do produkcji mydła, ponieważ roślina zawiera saponiny

Zdatność do spożycia: nie wskazana

Szczególne właściwości / ciekawostka roślina pnąca, która wspina się na murach i drzewach za pomocą czepnych korzeni. Dożywa wieku do ponad 300 lat.

0,05-0,15 1-11
weiß bis rötlich, innen gelb

pln. Stokrotka pospolita

bot. Bellis perennis

dt. Gänseblümchen

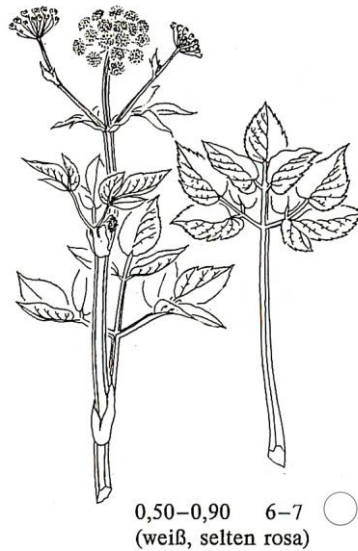
engl. Daisy

Występowanie: na łąkach, na obrzeżach pól, dróg i lasów

Okres kwitnienia: prawie przez cały rok

Zastosowanie: jako dzikie warzywo

Zdatność do spożycia: posiada gorycze i olejki eteryczne, może być spożywana w sałatkach i służyć jako dekoracja do potraw

pln. Podagrycznik pospolity

bot. Aegopodium podagraria

dt. Giersch

engl. Ground elder, bishop's weed

Występowanie: Wiesen, Gebüsche, Wälder, verträgt gut Schatten

Okres kwitnienia: od czerwca do lipca/sierpnia

Zastosowanie: jako dzikie warzywo; znany jako okład przy podagrze, bólach reumatycznych oraz rwie kulszowej

Zdatność do spożycia: młode liście są dobrym dzikim warzywem, na surowo i ugotowane

3,00–7,00 6–7 weiß,
Frucht schwarz

pln. **Bez czarny**

bot. *Sambucus nigra*

dt. Holunder, Schwarzer Holunder

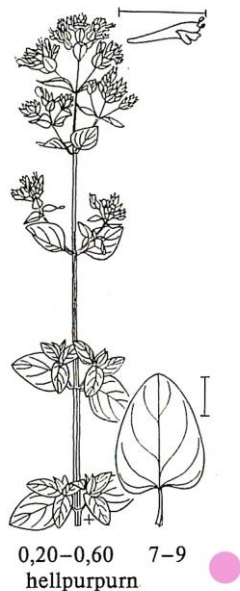
engl. Elderberry

Występowanie: Zakrzaczenia, żywopłoty, obrzeża lasów, ogrodów i osiedli

Okres kwitnienia: od końca maja do lipca

Zastosowanie: Czarny bez uznawany jest za „bożą aptekę”, ponieważ od setek lat jego kwiaty, liście, owoce i kora stosowane są do celów leczniczych. Kwiaty zawierają olejki eteryczne i pod postacią herbaty pomagają przy przeziębieniach. Dojrzałe owoce dają dobrą herbatę, sok i mus, stosowane są przeciwko grypie i przeziębieniom, ponieważ zawierają dużo witaminy A i C.

Zdatność do spożycia: wszystkie części rośliny powinny być koniecznie gotowane przed spożyciem, na surowo łatwo wywołują mdłości!

pln. **Lebiodka pospolita**

bot. *Origanum vulgare*

dt. Oregano, Dost, wilder Majoran

engl. Oregano

Występowanie: suche łąki, zarośla, skarpy, pobocza dróg, chętnie rośnie na wapiennym podłożu

Okres kwitnienia: od lipca do września/października

Zastosowanie: jako przyprawa, zawiera olejki eteryczne, działa uspakajająco, łagodzi kaszel

Zdatność do spożycia: jako przyprawa do sałatek, pizzy, zup, składnik herbat

pln. **Mięta pieprzowa**

bot. *Mentha x piperita*

dt. Pfefferminze

engl. Peppermint

Występowanie: rowy, pobocza ulic, nieużytki; na wilgotnym piaskowym podłożu; roślina uprawna

Okres kwitnienia: od czerwca do lipca/sierpnia

Zastosowanie: zawiera silne olejki eteryczne, stosowany jako herbata lub dodatek do kąpeli, działa uspokajająco, oczyszcza drogi oddechowe i pomaga przy wzdęciach oraz bólach głowy

Zdatność do spożycia: uprawiana w ogrodach jako roślina lecznicza i aromatyczna (przyprawy), najczęściej używane są liście, a kwiaty jako dekoracja do potraw

1,00–1,40 4–9 (sattgelb) ●

pln. Rzepak

bot. *Brassica napus*

dt. Raps

engl. Rapeseed

Występowanie: rośnie na nieużytkach, ugorach oraz powierzchniach ruderalnych

Okres kwitnienia: od kwietnia do sierpnia/września

Zastosowanie: uprawiany dla pozyskiwania oleju i nasion

Zdatność do spożycia: spokrewniony z rzepą, jadalny, zbierany z pól nie jest wskazany ze względu na dużą ilość stosowanych w uprawie pestycydów

Szczególne właściwości: we współczesnym rolnictwie udaje się uzyskać dwa zbiory rocznie

0,20-1,20 6-10
weiß, rosa ● ○

pln. Krwawnik

bot. Achillea millefolium

dt. Schafgarbe

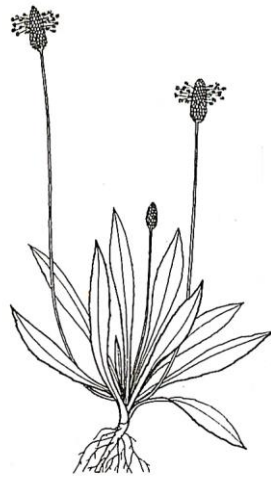
engl. Yarrow

Występowanie: na łąkach, obrzeżach pól i lasów, na nasłonecznionych stokach

Okres kwitnienia: od czerwca do października

Zastosowanie: bogata w substancje czynne i gorycze, stymuluje i wzmacnia trawienie, krążenie krwi, poprawia gojenie się ran, stosowany jako herbata, dodatek do sałatek i kąpeli

Zdatność do spożycia: młode liście, pozostałe części rośliny są łykowane

0,10–0,50 5–9
(StaubBl blaßgelb, Kr bräunlich)

pln. Babka lancetowata

bot. Plantago lanceolata

dt. Spitzwegerich

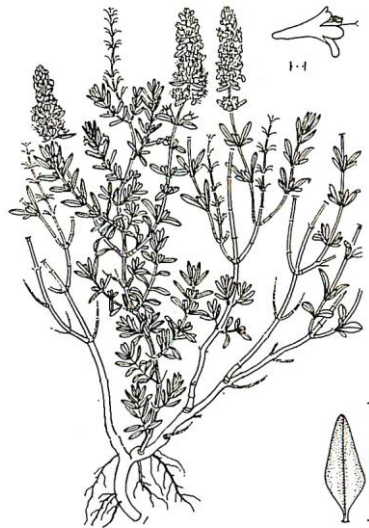
engl. Ribwort plantain

Występowanie: łąki, zakrzaczenia, pobocza dróg, łąki

Okres kwitnienia: od maja do września/października

Zastosowanie: zawarte w roślinie substancje wspierają gojenie się ran, działają wykrztuśnie i uwalniająco na drogi oddechowe oraz przeciwobrzękowo przy ukąszeniach owadów

Zdatność do spożycia: stosuje się (młode) liście, do sałatek, smoothie, tynktur (nalewek) i syropu na kaszel

0,20–0,40 5–10
(lila, rosa od. weißlich)

pln. Tymianek

bot. *Thymus vulgaris*

dt. Thymian

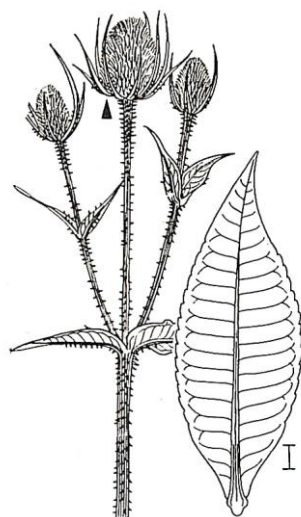
engl. Thyme

Występowanie: suche, pagórkowate łąki, pobocza dróg, skaliste zbocza

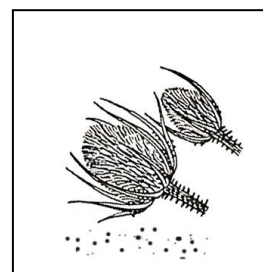
Okres kwitnienia: od maja do września/października

Zastosowanie: stosowany w postaci olejków eterycznych, jako przyprawa oraz roślina lecznicza, składnik herbat, sałatek, dodawany do kąpielei; łagodzi kaszel, ból głowy oraz problemy żołądkowe, działa uspokajająco

Zdatność do spożycia: spożywamy płatki i liście, także w formie jadalnej dekoracji

0,70–2,00 7–8
(lila, selten weiß)

Kardensamen

pln. **Szczęć pospolita**

bot. *Dipsacus sylvestris*

dt. Wilde Karde

engl. Wild teasel

Występowanie: pobocza dróg, brzegi, tereny ruderalne

Okres kwitnienia: od lipca do sierpnia

Zastosowanie: na bazie korzeni sporządza się tynkturę (nalewkę), znaną w ziołolecznictwie ludowym, jako środek na dolegliwości wątrobowe i żółdkowe, według Storl uchodzi za środek skuteczny w leczeniu Boreliozy.

Zdatność do spożycia: zasadniczo nie spożywana

